

Bäckefors Järnhandel

BÄCKEFORS — Telefon 16

Stor sortering i järnvaror, byggnadsmaterial, lantbruksmaskiner, Alfa-Laval mjölkningsmaskiner, Cyklar och mc., Singer symaskiner. Volta dammsugare m. m.

SKOR

till hela familjen

köpes fördelaktigast hos

Firma SKO & LÄDER

Tel. 120

BENGTSFORS

Fredrikssons

Laddningsstation & Reparations-verkstad

BENGTSFORS

Tel. 191

Laddning av batterier

Försäljer batterier

Nya o. beg. reservdelar i lager

Presentartiklar

i största sortering

EN GOD BOK

är alltid en välkommen gåva

JÄRNÅKERS

BOK- & PAPPERSHANDEL

Bäckefors

Tel. 51

VÄND EDER till

Fackmannen

Elektriska Maskin- & Belysningsaffären

Tel. ED 32

Ester Balders

Mode- & Manufakturaffär

BÄCKEFORS

Tel. 88

*

HATTAR, MÖSSOR, UNDERKLÄDER, STRUMPOR, GARNER och TAPISSEERIVAROR

G. Axelssons

Cementgjuteri

Tel. 85 B

BÄCKEFORS

Rekommenderar sina tillverkningar av **VIBRERADE CEMENT-BLOCKSTEN**

Även sand och grus

Infördras offer!

Konsum - Bäckefors

Hushållens förening

Telefoner:

DIVERSEBUTIK BÄCKEFORS 30

DIVERSEBUTIK RÄGGÄRD 29

ALGOT GUSTAFSSON:

Gammal svensk-norsk färdväg

De som förr i tiden bebodde skogstrakterna väster om Stora Lee hade många besvärigheter att brottas med, icke minst när det gällde att skaffa hem de förnödenheter som man måste ha, utöver andra varor i Halden, som var den plats där folket i gränsbygden gjorde sina affärer.

De som bodde å hemmanen Räfmarken, Bomarken och Knipan samt närgränsande trakter, använde då en väg eller stig som ännu benämnes Hallevägen.

Det enda arbete som utförts på denna väg var, att kavelbroar lagts över de blötaste mossarna och någon spång över de större bäckarna.

Utan att följa denna stig var det mycket svårt att ta sig rätt över de milsvida skogarna. Då därtill de många bergåsarna och kärnen oftast ligga tvärs över vägens riktning, göra de framkomsten mycket besvärlig.

Från Räfmarken går denna väg över Trästicklesundet, där det funnits spång, vidare över Hallåsen och söder om Hallekärn norr om Mjårdkärn och till Bodalsviken, Boksjöns norra ände, där gränsen passeras, vidare över Lundsåset, förbi Matteses bord, som är en bordliknande sten som fått namnet efter en person, som för omkring ett sekel tillbaka ofta gick denna väg. Vid denna sten brukade man alltid vila då man kommit uppför den mycket branta klevan som kallas Saltskrocka och som enligt sägen fått namnet efter att där, under klövning, en »skrecka» med salt ramlat från hästryggen och utför klevan.

Gårdar på andra sidan gränsen, där vägen gick förbi, var Skogen, Takelund och Hafseröd. Sedan fortsatte vägen över Idd och Fästningen.

När man kom till Fästningen var man ju strax i »byn», och därför brukade man här ta på sig läderskor, för man ville icke gärna gå i träskor på gatorna, men över fjället

hade man icke råd att slita läderskor, och dessa var även ofta lånade då det icke var alla som var ägare av annat än träskor.

De gamla hade mycket att berätta om dessa Fredrikshaldsturer, om hur man hade det i byn och på den långa vandringen, om prestationer som utfördes, som nästan hördes otroliga. Några berättelser skall här återges.

Johannes Dahlman från Ängehögen, som var en av traktens starkaste karlar, bar många gånger en halv tunna råg över fjället, men en kvinna, Sara på Vägen, var inte mycket sämre, hon bar en skäppa salt.

En gammal gumma, Caisa Dahlman från Ängehögen, berättade, att hon som 17-åring, år 1862, gjort sin första efterlängttade bytur, och att hon då burit en bockkropp på sin rygg och i handen en knäpptina med bär. Hon gick i träskor men det var så roligt, sade hon. Man kan tänka sig en jämförelse med en flicka av i dag, som gör sin första stadsresa.

Även smidesjärn köptes i »byn». En smed skulle en gång ha burit järn som räckte till sju plogar.

En bergsprängare från Håbol, kallad Skräddarängen, brukade gå Hallevägen då han i »byn» köpte bergkrut. Han brukade då, på hemvägen ha en bit borrhål som han använde som käpp i handen. En yngling som lyftat på Skräddarängens börda hade svårt för att lyfta denna från marken.

En »bytur» brukade ta två dagar. Köpmannen, med vilken affärerna gjordes, brukade tillhandahålla nattlogi utan kostnad.

Om det var särskilt brådiskande, hände det ibland, att både fram- och återväg avverkades på samma dygn.

Det berättades från gården Sten, att när dom där började slåtterarbetet vid soluppgången, kom det en »östansjöeng» (från östsidan St. Lee) roende, och gick i land där och begav sig västerut, och i skymningen kom samme man tillbaka, och han hade då varit till Halden.

Sven Petter Pettersson från Fälle berättar, att han en gång i sin ungdom gått fram och tillbaka till byn

Tänk på Edra vänner

som lämnat hembygden med en minnessak från hemorten.
Trevliga hemslöjdsalster och presentartiklar från

BOSÄTTNINGSMAGASINET

BENGTSFORS

Falk & C:o

Telefon 214

VI HAR ALLTID
mycket att välja på i

PAPPERSVAROR
FOTOGRAFIRAMAR
PRYDNADSSAKER
FILM och LEKSAKER

Rostocks
Pappershandel

Irma Carlsson

Tel. 84

Specerier

Konserver, Delikatesser, Järn-
och Manufaktur köper Ni alltid
fördelaktigast hos

Åsens Brukshandel

ÅSENSBRUK

Tel. 11

För all slags
FOTOGRAFERING anlita

ÅKES FOTO
DALSLÅNGED Tel. 210

Hemfotografering Seriefoto
Brudfoto Framkallning
Kopiering

Björkes
SNICKERI

DALSLÅNGED
Telefon 207

Specialité:
Byggnadssnickrier

Dals Långeds
Rörledningsfirma

Tel. 165 DALSLÅNGED

Utför värme och sanitära in-
stallationer, hydrofor- och tvätt-
stugeanläggningar, program, rit-
ningar och besiktningar

Infördras offert!

Oljeinstallationer

Av vattenverket auktoriserad
entreprenör

BLOMMOR

för snitt och kruka

Binderier, Brudbuketter, Sorg-
buketter, Kransar, Kistdekora-
tioner

Anläggningar av gräsmattor
Humana priser

Laxviks Handelsträdgård

DALSLÅNGED

Tel. 186

Vi LEVERERA

sågade och hyvlade trävaror, listverk, träfiberplattor.

AB. LEE BRUK

ED

Tel. 28

Bröderna Ullströms Motor AB.

BENGTSFORS

Tillverkar »SEVO» universalskruvstycken. PACKMASKINER
för pappersindustrien. Timmeruppfodringsverk. »Timmerhästen».
Buntverk för flottning av virke. Beställningsarbeten.

Telefon 261

Allt för BYGGET från grund till tak

Sågade och hyvlade trävaror
Distr.-förs. för ROYAL BOARD

Bengtsfors Trävaruaffär
Telefon 476

Aktuella

SKODON

av landets ledande fabrikat

Berglunds Skoaffär
Tel. 20 BENGTSFORS

Armatyr

ELMOTORER, KYLSKÄP,
TVÄTTMASKINER och öv-
riga hushållsmaskiner. Ut-
för el-installationer för ljus
och kraft. Infordra offert!

**Melleruds
Elektriska affär**
W. Brändström Tel. 13

Vid KÖP eller
REPARATION av

Radio

anlita

**STRANDBERGS
RADIOSERVICE**
MELLERUD Tel. 150

Jordbrukare!

Har Ni tänkt på vilka summor Ni sparar genom att göra Edra inköp
av mejeriprodukter genom Eder egen mejeriförening, vilken till-
handahåller god sortering av vällagrad ost, såsom 1/1 fet HERR-
GÅRDS- och SVECIAOST, 1/2 fet SVECIAOST, MESOST samt
MESSMÖR.

Rekv. omg. från

Tössbo Mejeriförening u. p. a.
ÅMÅL

på samma dag, och samma gång ha-
de han haft sällskap på hemvägen
med en flicka Lisa från Rödkulle-
högen, som varit till byn och pant-
satt sin mors kappa och på så sätt
kommit över två kronor i kontan-
ter för något nödvändigt ändamål
i hemmet.

År 1839 dog i Rödkullehögen en
soldat Olov Knip. Dennes äld-
ste son Andreas, som då var 17 år,
hade varit till »byn» och handlat
för begravningen, men när han kom
hem visade det sig att han glömt
att köpa kimrök till kistan. Det var
ju nödvändigt att få målat kistan,
och då det led mot begravningsda-
gen så var det ju bekymmersamt
och Andreas fick höra mycket ovelt
för sin glömska. När han hört på
detta en stund gick han ut, utan att
säga ett ord, men efter tolv timmar
kom han tillbaka och han hade då
 varit till byn och skaffat kimröken,
trots att han samma dag kommit
från byn och då helt säkert haft så
mycket, han orkade bära, med sig
hemåt. Mellan Rödkullehögen och
Halden är det över tre mil.

Jan på Ekeliden var en vår till
byn och sålde 16 fåglar, orrar och
tjädrrar. Han gjorde turen på en
dag, och innan han anträdde färden
var han i daggryningen ute i sko-
gen och sköt en orre.

Längre tillbaka i tiden, och un-
der ofredstider, var det icke utan
risker att gå över de stora skogar-
na i gränsbygden.

Förbrytare som sökt sitt tillhåll
till dessa marker hade säkerligen
lagens arm svårt att nå och sägner
om personer som råkat illa ut på
sina färder på Hallevägen har man
även hört berättas. Även de stora
rovdjuren, björn och varg, var man
rädd för att träffa på.

Det berättas, att Lars på Lagge-
rud kom en gång Hallevägen upp-
för Saltskrocka och just som han
kom till Matteses bord och tänkte
ta sig en välbehövlig vilostund,
brummade en björn alldeles intill
honom. Lars ryckte till sig säcken,
slängde av sig traskorna och sprang
i strumplästen allt vad han orkade
och vågade icke stanna förrän han
kom till Bodalsviken. Traskorna
vågade han icke gå tillbaka efter,
men då han hade läderstövlar i

säcken, använde han dessa resten av vägen.

Det har nu gått många år sedan traskornas klappande genljöd från Hallevägen. De som färdades där, vilar på annan plats än »Matteses bord».

Mossa, ljung och buskar har nu växt över den gamla stigen, så att den är svår att följa, men under senaste krigstiden var det återigen trafik över gränsskogarna, flyktingar, kurirer och hemmafrontsmän trampade då ibland den gamla Hallevägen. Men det är en annan historia.

—O—

Inhysesdottern

Ur den gamla boken föll ett hopviket gulnat papper och på detta stod att läsa:

»Att Inhysesdottern Alma Katarina Dalgren i Prästhökesäter af denna församling, född den 3 juli 1870, äger god kristendoms-kunskap, tillträde till H:s h. nattvard samt god frejd, varder henne till bevis meddeladt för vin-nande af inträde och läkarvård å Lasarettet i Vänersborg, hvartill hon — med erläggande af 40 pr dygn — sjelf har penningar med sig för några veckor.

Rölönda den 16 Februari 1894.

J. M. Stenberg,
pastor.»

Ja, detta är ett 60 år gammalt s. k. frejdebetyg, och kanske det var nödvändigt med ett sådant för att bli intagen på ett sjukhus. Lasarettet i Vänersborg hade då varit till i 15 år och var väl nästan okänt i bygden. Doktor Peterson i Ed stod rådlös inför detta sjukdomsfall och föreslog, som en sista utväg, lasarettet i Vänersborg. Men en så pass lång resa med en svårt sjuk var inget lätt företag på den tiden. Grannarna lovade hjälp och det bestämdes dag för resan. Av kyrkoherden fick man veta att det kostade 40 öre för dygn på lasarettet och att det var bäst att ha med pengar för beräknad tid.

Men Liemannen hade så bråttom denna gång. Intyget om god frejd för inhysesdottern Alma Katrina

Huvudkontoret i Billingsfors

Billingsfors

tillverkar

**KRAFTPAPPER
TRYCK- och SKRIVPAPPER**

Vaxat, gummerat och bitumen-
impregnerat papper

Av råmaterial från egna cellulosafabriker
och pappersbruk tillverkas även bl. a.

WELLPAPPKARTONGER
SERVETTER
BÄGARE

AB BILLINGSFORS-LÅNGED

BILLINGSFORS

Tel. BENGTSFORS 170

Trycksaker

— alla slag —

AB. Säfle-Tidningens Tryckeri